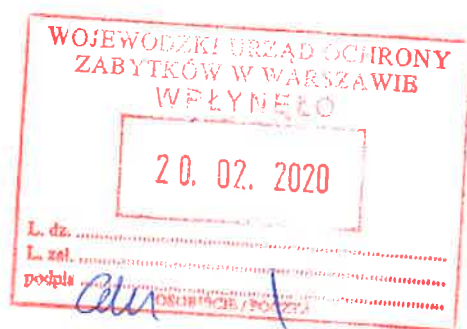

Warszawa, dn. 20 lutego 2020 r.

Stowarzyszenie *Genius Loci*
ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16
02-958 Warszawa

Pan
Prof. dr hab. Jakub Lewicki
Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Warszawie
ul. Nowy Świat 18/20
00-373 Warszawa

WNIOSEK

w sprawie wszczęcia postępowania o wpis do rejestru zabytków
Alei Lipowej (obecnie pomnika przyrody) w Podkowie Leśnej.

Działając na podstawie art. 31 ustawy *Kodeks postępowania administracyjnego* z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz. U. Nr 30, poz. 168 ze zm.) składamy wniosek w sprawie wszczęcia postępowania o wpis do rejestru zabytków Alei Lipowej (obecnie pomnika przyrody) w Podkowie Leśnej, powiat: Grodzisk Mazowiecki.

Stowarzyszenie jako organizacja społeczna występuje z tym żądaniem zgodnie z celami statutowymi „Pełnienie roli rzecznika wartości przestrzeni publicznej, Działalność pożytku publicznego w zakresie zadań z dziedziny krajoznawstwa, kultury, sztuki, edukacji, ochrony dóbr kultury i tradycji oraz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego”, (Statut, § 5, punkt 4 i 5); (statut stowarzyszenia w załączeniu).

Nasze działanie zostało podjęte w imię ważnego interesu społecznego, jakim jest potrzeba zachowania i ochrony Alei Lipowej, z uwagi na posiadane przez ten obiekt wartości historyczne, artystyczne i naukowe (opracowanie autorstwa Pani dr Małgorzaty Stępki dotyczące tych wartości stanowi załącznik do niniejszego wniosku).

Aleja Lipowa wchodzi w skład obszaru urbanistycznego Podkowy Leśnej z 1925 roku, objętego ochroną poprzez jego ujęcie w rejestrze zabytków pod nr. 1194, decyzja z dn. 22 października 1981 roku. W jej bezpośrednim otoczeniu znajdują się również inne obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- ul. Lipowa 11, Willa (wraz z działką i zielenią), ok. 1931, nr. rej. 1446, decyzja z dn. 20 listopada 1990 roku;
- ul. Lipowa 15, Willa Krywojta (wraz z działką i zielenią), ok. 1929, nr. rej. 1440, decyzja z dn. 27 sierpnia 1990 roku.

Aleja Lipowa, droga gruntowa z trzema rzędami lip i szerokim pasem ziemnej drogi dla pieszych i rowerzystów. Ma długość około 400 metrów, ciągnie się od ulicy Jana Pawła II do rozwidlenia przy pomniku żołnierzy Armii Krajowej. Cała Aleja jest wpisana jako pomnik przyrody nr 168 dnia 23 maja 1963 roku jako „trójrzędne nasadzenie na całej długości Alei Lipowej” (podstawa prawna: Orzeczenie Nr 152 Kierownika Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie z dnia 23 maja 1963 r. o uznaniu za pomnik przyrody). Objęcie Alei Lipowej ochroną przyrodniczą nastąpiło dzięki staraniom wojewódzkiego konserwatora przyrody, mgr inż. Romana Głowackiego i społeczników podkowieńskich. W 1978 roku Alei nadano imię Tadeusza Baniewicza, dyrektora Elektrycznych Kolei Dojazdowych, ojca-założyciela Podkowy Leśnej.

Podkowieńska Aleja Lipowa liczy sobie ponad 130 lat, jest o kilkadziesiąt lat wcześniejsza, niż projekt Miasta Ogrodu. Jest ona obiektem o znaczeniu historycznym z punktu widzenia jego krajobrazu zabytkowego. O jej unikalnym charakterze przesądza to, że stanowi szlak trój-szpalerowy i dwu-traktowy nie spotykany nigdzie indziej. Jest to, świadectwem wyobraźni Lilpopów jako właścicieli majątku Wilhelmów (ówczesnego osiedla domków „Stanisławów”) i zarazem rozmachu w kreowaniu przestrzeni.

Zanim powstała Podkowa Leśna, był tu las. Teren należał do dóbr brwinowskich, których właścicielem od 1861 roku był Stanisław Lilpop. Z majątku wydzielono folwark Wilhelmów, z którym sąsiadowała osada Stanisławów „z pięknymi domkami pod lasem, na letnie mieszkania przez warszawian zajmowanymi”, znana już w 1880 roku. **Wzdłuż potrójnej alei lipowej, sadzonej przez żonę Stanisława Lilpopa (ojca) znajdowały się, jak wspominał Jarosław Iwaszkiewicz „drewniane domki pierwszego letniska tutejszego, do którego dojeżdżało się ze stacji Brwinów. Tu i ówdzie zachowały się ślady ogródków, przy tych domkach położonych, a nawet i sam jeden z tych domków, to znaczy domek numer zero, stoi jeszcze przy drodze do Żółwina, po prawej stronie, akurat naprzeciwko lipowej alei”.**

Podkowa Leśna, Miasto – Ogród, narodziła się 9 kwietnia 1925 roku, „na korzeniu” folwarku myśliwskiego Stanisława Wilhelma Lilpopa jako przedsięwzięcie czwórki ówczesnych potentatów: Stanisława Lilpopa - właściciela gruntów, Janusza Regulskiego – przedstawiciela konsorcjum „Siła i Światło”, Tadeusza Baniewicza – dyrektora EKD (Elektryczne Koleje Dojazdowe) oraz Bolesława Jankowskiego – przedstawiciela Banku Związku Spółek Zarobkowych. Postanowiono, że powstanie w tym miejscu osiedle wzorowane na koncepcji miast – ogrodów (garden cities) Ebenezera Howarda, zrodzonej pod koniec XIX wieku w Anglii i coraz modniejszej na zachodzie Europy.

W miejscu dzisiejszego miasta, w początkach XX wieku, były pola otoczone wielką podkową lasów. Antoni Jawornicki, autor planu miasta, wykorzystał układ polnych i leśnych dróg, cieków wodnych i zalesione wydmy i zaprojektował osiedle o charakterystycznej sieci ulic. Według założeń koncepcji Howarda, oprócz parku w mieście-ogrodzie powinna funkcjonować szeroka aleja drzew, „grande avenue”, biegnąca wokół dzielnicy mieszkaniowej. W taką koncepcję w naturalny sposób wpisywał się pas zalesionych terenów zielonych przebiegających jako „grande avenue” wzdłuż cieków wodnych okalających dzielnicę willowe, a zasadzony potrójny szpaler lip - aleja lipowa - stanowił najbardziej malowniczy i reprezentacyjny odcinek tego szlaku, spinający jak ozdobną klamrę, ramiona zielonego pasa.

Aleja Lipowa jest elementem konstruktywnym planu i znakiem rozpoznawczym krajobrazu Miasta Ogrodu. Stanowi ona uczęszczany trakt komunikacji pieszej i najbardziej ulubione miejsce spacerów. Ale także jest ozdobą krajobrazu i przedmiotem dumy jego mieszkańców. Zmiana charakteru tej alei, zagrożenie trwałości i niepowtarzalnej urody jej drzew byłoby próbą oszpeccenia wyglądu i zniekształcenia unikalnej tradycji miejsca.

Aleja Lipowa w Mieście-Ogrodzie Podkowa Leśna spełniając jednocześnie wszystkie kryteria zabytku, jako obiekt historyczny, jako przykład realizacji śmiałych nowatorskich idei, jako przedsięwzięcie związane z działalnością człowieka zagospodarowującego przestrzeń wokół siebie, z poczucia potrzeby piękna, pożytku, bezpieczeństwa, ładu, dobra i interesu społecznego, z poczucia odpowiedzialności obywatelskiej wobec współmieszkańców, stanowiący integralną komponentę historycznych założeń urbanistycznych miasta-ogrodu, będącego obiektem pomnikowej ochrony przyrodniczej, będącego obiektem o wysokich wartościach artystycznych i naukowych, obejmujących zakres dziedzin szeroko pojętych nauk przyrodniczych, historycznych i humanistycznych – stanowi bezcenne dziedzictwo kulturowe o randze światowej. Powinna być objęta opieką i nadzorem konserwatorskim w formie wpisu do rejestru zabytków, aby jak najdłużej mogła służyć obecnym i przyszłym pokoleniom mieszkańców oraz gości z bliższych i dalszych regionów świata, doceniających, szanujących i podziwiających dokonania przodków, czerpiących z jej uroków i dobrodziejstw.

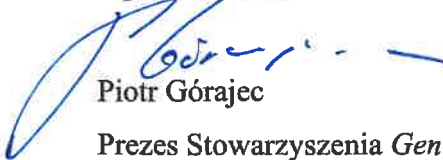
Reasumując, Aleja Lipowa w Podkowie Leśnej jest ważnym elementem materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Podkowy Leśnej i ze względu na posiadane wartości powinna zostać objęta ochroną konserwatorską w postaci wpisu do rejestru zabytków.

Konieczność objęcia ochroną konserwatorską Alei Lipowej w Podkowie Leśnej uważamy za niezwykle ważną i pilną również ze względu na **narastające i agresywne działania inwestycyjne wokół historycznego układu Podkowy Leśnej**. Działania te mogą doprowadzić do zniszczenia wartości zespołu. Wniosek motywujemy stworzeniem warunków prawnych dla ochrony obiektów i terenów zabytkowych przed zagrożeniami, mogącymi spowodować uszczerbek dla ich wartości.

Mamy nadzieję, że ten wartościowy obszar jako element zachowanego w unikatowym zakresie założenia będzie mógł cieszyć następne pokolenia i zaświadczać o złożonym charakterze dawnej funkcji tego typu terenów.

STOWARZYSZENIE
GENIUS LOCI
02-958 Wrońska
ul. Stanisława Kostki Polskiego 10/16
NIP 951-23-05-670, KRS 0000390304

Z poważaniem,

Piotr Górajec

Prezes Stowarzyszenia *Genius Loci*

Załączniki:

1. Opracowanie dotyczące wartości zabytkowych Alei Lipowej autorstwa dr Małgorzaty Stęпки.
2. Opinia dotycząca Alei Lipowej autorstwa prof. Andrzeja Tyszki.

prof. Andrzej Tyszka - (ur. 1934) podkowiec i mieszkaniec Podkowy Leśnej od urodzenia, polski socjolog kultury, działacz opozycji w PRL, internowany w czasie stanu wojennego, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, autor wielu książek o kulturowym, społecznym, obywatelskim dziedzictwie Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej, m.in. „Żyjąc wśród leśnych ogrodów”, emerytowany wykładowca akademicki, w tym także wykładowca słynnego Towarzystwa Kursów Naukowych, które na początku 1978 r. założyła grupa intelektualistów związanych z opozycją polityczną, uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski).

Podkowa Leśna, dn. 19 lutego 2020 r.

OPINIA DOTYCZĄCA PRZEBUDOWY ALEI LIPOWEJ W PODKOWIE LEŚNEJ

Podkowieńska Aleja Lipowa liczy sobie ponad 130 lat, jest o kilkadziesiąt lat wcześniejsza, niż projekt Miasta Ogrodu. Jest ona obiektem o znaczeniu historycznym z punktu widzenia jego krajobrazu zabytkowego. Wpisana do rejestru zabytków wraz z całą Podkową Leśną i jej drzewostanem, jest ponadto Pomnikiem przyrody, chronionym prawnie.

O jej unikalnym charakterze przesądza to, że stanowi szlak trój-szpalerowy i dwu-traktowy nie spotykany nigdzie indziej. Jest to, świadectwem wyobraźni Lilpopów jako właścicieli majątku Wilhelmów (ówczesnego osiedla domków „Stanisławów”) i zarazem rozmachu w kreowaniu przestrzeni.

Aleja Lipowa jest elementem konstruktywnym planu i znakiem rozpoznawczym krajobrazu Miasta Ogrodu. Stanowi ona uczęszczany trakt komunikacji pieszej i najbardziej ulubione miejsce spacerów. Ale także jest ozdobą krajobrazu i przedmiotem dumy jego mieszkańców.

Zmiana charakteru tej alei, zagrożenie trwałości i niepowtarzalnej urody jej drzew byłoby próbą oszpeccenia wyglądu i zniekształcenia unikalnej tradycji miejsca.

prof. Andrzej Tyszka

Opracowanie dotyczące wartości zabytkowych Alei Lipowej w Podkowie Leśnej.

Aleja Lipowa w Podkowie Leśnej stanowi cenny krajobraz kulturowy oraz formę zaprojektowanej zieleni. Obiekt ten spełnia wszystkie kryteria określone w ustawie z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1586 ze zm.), tj.:

- stanowi nieruchomość
- jest dziełem człowieka i jest związany z jego działalnością,
- stanowi świadectwo minionej epoki,
- jego zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną i naukową.

I. Kryterium – „ stanowi nieruchomość”:

Aleja Lipowa jest zlokalizowana przy ulicy Lipowej w Podkowie Leśnej.

Aleja Lipowa, droga gruntowa, z trzema rzędami lip, obecnie zagospodarowana jest jako szeroki pas ziemnej drogi dla pieszych i rowerzystów oraz droga asfaltowa dla pojazdów. Ma długość około 500 metrów, ciągnie się od ulicy Jana Pawła II do rozwidlenia przy pomniku żołnierzy Armii Krajowej. Cała Aleja jest wpisana jako pomnik przyrody nr 168 dnia 23 maja 1963 roku jako „trójrzędne nasadzenie na całej długości Alei Lipowej” (podstawa prawna: Orzeczenie Nr 152 Kierownika Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie z dnia 23 maja 1963 r. o uznaniu za pomnik przyrody). Objęcie Alei Lipowej ochroną przyrodniczą nastąpiło dzięki staraniom wojewódzkiego konserwatora przyrody, mgr inż. Romana Głowackiego i społeczników podkowieńskich. W 1978 roku Alei nadano imię Tadeusza Baniewicza, dyrektora Elektrycznych Kolei Dojazdowych, ojca-założyciela Podkowy Leśnej.

Aleja Lipowa wchodzi w skład obszaru urbanistycznego Podkowy Leśnej z 1925 roku, objętego ochroną poprzez jego ujęcie w rejestrze zabytków pod nr. 1194, decyzja z dn. 22 października 1981 roku. Ochronie podlega całe miasto Podkowa Leśna ze względu na niepowtarzalny układ urbanistyczny, zabudowę i zieleń.

W jej bezpośrednim otoczeniu znajdują się również inne obiekty wpisane do rejestru zabytków:

ul. Lipowa 11, Willa (wraz z działką i zielenią), ok. 1931, nr rej. 1446, decyzja z dn. 20 listopada 1990 roku

ul. Lipowa 15, Willa Krywojta (wraz z działką i zielenią), ok. 1929, nr rej.1440, decyzja z dn. 27 sierpnia 1990 roku

II. Kryterium – „ jest dziełem człowieka i jest związany z jego działalnością”, „ stanowi świadectwo minionej epoki” oraz „jego zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną”:

Zanim powstała Podkowa Leśna, był tu las. Teren należał do dóbr brwinowskich, których właścicielem od 1861 roku był Stanisław Lilpop. Z majątku wydzielono folwark Wilhelmów, z którym sąsiadowała osada Stanisławów „z pięknymi domkami pod lasem, na letnie mieszkania przez warszawian zajmowanymi”, znana już w 1880 roku. **Wzdłuż potrójnej alei lipowej, sadzonej przez żonę**

Stanisława Lilpota (ojca) znajdowały się, jak wspominał Jarosław Iwaszkiewicz „drewniane domki pierwszego letniska tutejszego, do którego dojeżdżało się ze stacji Brwinów. Tu i ówdzie zachowały się ślady ogródków, przy tych domkach położonych, a nawet i sam jeden z tych domków, to znaczy domek numer zero, stoi jeszcze przy drodze do Żółtyna, po prawej stronie, **akurat naprzeciwko lipowej alei**”.

Podkowa Leśna, Miasto – Ogród, narodziła się 9 kwietnia 1925 roku, „na korzeniu” folwarku myśliwskiego Stanisława Wilhelma Lilpota jako przedsięwzięcie czwórki ówczesnych potentatów: Stanisława Lilpota - właściciela gruntów, Janusza Regulskiego – przedstawiciela konsorcjum „Siła i Światło”, Tadeusza Baniewicza – dyrektora EKD (Elektryczne Koleje Dojazdowe) oraz Bolesława Jankowskiego – przedstawiciela Banku Związku Spółek Zarobkowych. Postanowiono, że powstanie w tym miejscu osiedle wzorowane na koncepcji miast – ogrodów (garden cities) Ebeneзера Howarda, zrodzonej pod koniec XIX wieku w Anglii i coraz modniejszej na zachodzie Europy.

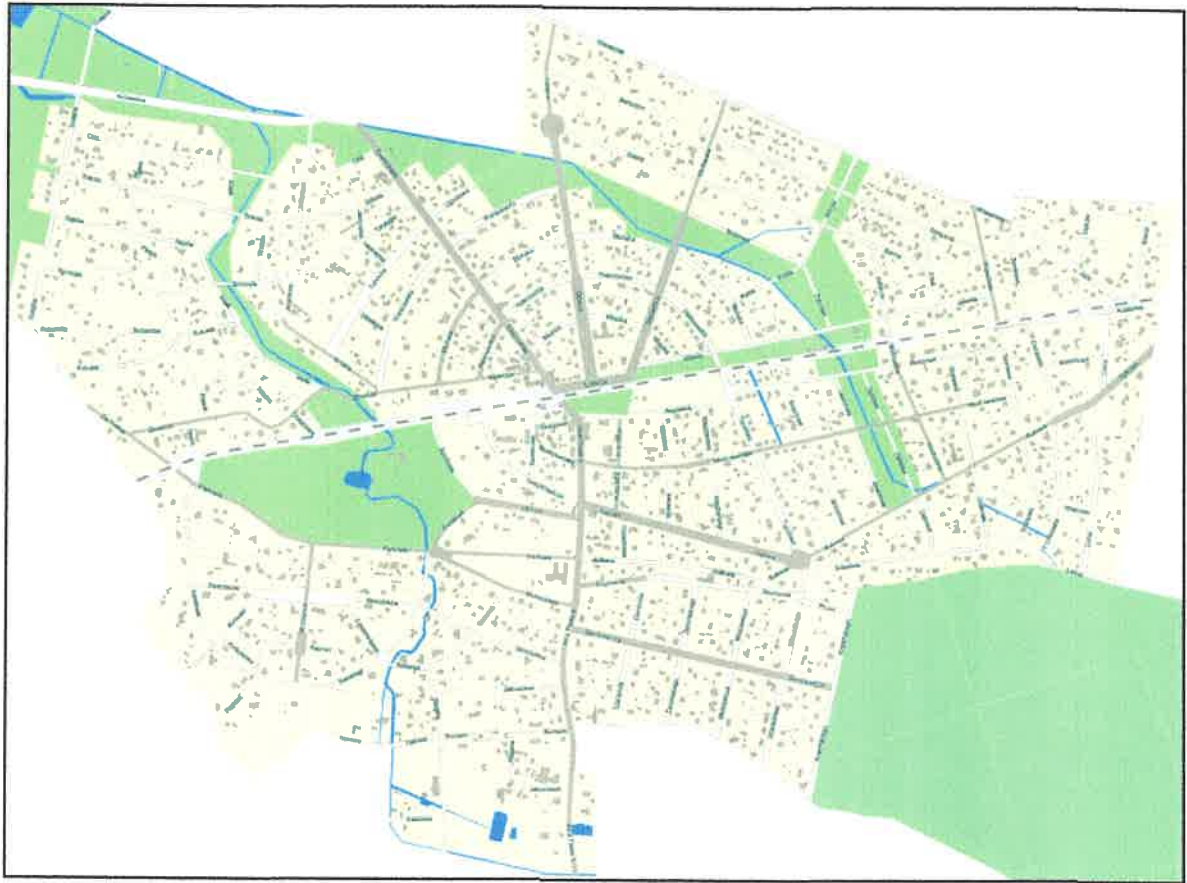
Idea miast – ogrodów zyskała w Europie sporą popularność. Przyświecało je hasło „pracować w mieście, mieszkać na wsi”. Pod Warszawą już przed I wojną światową próbowano ją wcielić w Żąbkach i Młocinach; w latach dwudziestych prób takich było coraz więcej, ale tylko w Podkowie Leśnej udało się konsekwentnie zrealizować projekt oparty o howardowską zasadę i utrzymać po dzień dzisiejszy charakter stanowiącego przemyślaną całość miasta–ogrodu. Wykonanie projektu Podkowy Leśnej powierzono inż. arch. Antoniemu Jawornickiemu – już wtedy cenionemu architektowi i urbanście, który stworzył plan zawierający pierścieniowo – promienisty układ ulic, których osie zbiegały się i tworzyły koncentryczną kompozycję wokół centralnie położonego parku.

W miejscu dzisiejszego miasta, w początkach XX wieku, były pola otoczone wielką podkową lasów. Antoni Jawornicki, autor planu miasta, wykorzystał układ polnych i leśnych dróg, cieków wodnych i zalesione wydmy i zaprojektował osiedle o charakterystycznej sieci ulic.

Według założeń koncepcji Howarda, oprócz parku w mieście-ogrodzie powinna funkcjonować szeroka aleja drzew, „grande avenue”, biegnąca wokół dzielnicy mieszkaniowej. W taką koncepcję w naturalny sposób wpisywał się pas zalesionych terenów zielonych przebiegających jako „grande avenue” wzdłuż cieków wodnych okalających dzielnicę willowe, a zasadzony potrójny szpaler lip - aleja lipowa - stanowił najbardziej malowniczy i reprezentacyjny odcinek tego szlaku, spinający jak ozdobną klamrę, ramiona zielonego pasa.

Od początków działalności człowieka rozumnego, zagospodarowującego przestrzeń, w której mieszkał i pracował, sadzono drzewa wzdłuż dróg. Początkowo dla celów praktycznych „aby każdy drogę dobrze widział, mógł odpocząć w cieniu i nie zabłądził”, później często ze względów estetycznych. Aleje drzew pojawiały się jako elementy założeń parkowych i ogrodowych służąc „inscenizacji przestrzeni” – jako osie widokowe podkreślały szczególnie atrakcyjne fragmenty krajobrazu ukazującego się w perspektywie. Były jako ramy pięknego obrazu.

Właścicielom sadzącym lipy w dzisiejszej Alei Lipowej zapewne przyświecał cel podkreślenia uroku krajobrazu leśnego, wyeksponowania piękna dorodnych, pomnikowych drzew, przynoszących pożytek i dla wszelkiej fauny i dla człowieka jako miejsca, w którym przyjemnie się spaceruje, odpoczywa, myśli.

Europejska Konwencja Krajobrazowa stwierdza: „Krajobraz jest kluczowym elementem dobrobytu całości społeczeństwa i jednostek, jego ochrona, a także gospodarka i planowanie niesie w sobie prawa i obowiązki dla każdego człowieka”.

III. Kryterium – „jego zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość artystyczną i naukową”:

A. WARTOŚĆ ARTYSTYCZNA

Malownicze aleje o wysokich wartościach estetycznych stanowią motywy obrazów, fotografii, tła filmowego. W malarstwie europejskim aleje pojawiły się w XVI w. za sprawą choćby Tintoretta i Paolo Veronese. Szpalery starych, nierzadko stuletnich drzew tworzących cieniste zielone tunele, złocące i czerwieniące się Jesienią, opisywali i nadal to czynią ludzie pióra – poeci, pisarze, eseści.

B. WARTOŚĆ NAUKOWA

Aleja Lipowa stanowi cenny obiekt o wartości naukowej w zakresie takich dziedzin jak arborystyka, leśnictwo, ekologia, architektura krajobrazu i ogrodnictwo oraz w zakresie szeregu dziedzin biologicznych – od botaniki, dendrologii, fizjologii roślin po fitopatologię jak również mykologię, mikrobiologię, gleboznawstwo, lichenologię.

Aleje przydrożne to nie tylko malownicze elementy krajobrazu kulturowego. To także ważne ostoje bioróżnorodności: żywe rośliny – pojedyncze drzewa; bywa że cenne okazy – pomniki przyrody, jak choćby kilkusetletnie dęby czy stare lipy. Gałęzie są dogodnym miejscem do zakładania ptasich gniazd, pnie i konary – schroniskiem drobnych zwierząt, a drzewa sadzone w grupach wzdłuż dróg tworzą enklawy istotne dla zachowania bioróżnorodności. Coraz rzadziej spotykane są stare i

spróchniałe drzewa, gdyż do niedawna racjonalna gospodarka w lasach oznaczała ich usuwanie, natomiast wiele tego typu okazów rośnie nadal przy drogach. To cenne schroniska dla licznych zwierząt, miejsce żerowania wielu gatunków owadów, które z kolei są bazą pokarmową dla ptaków. Dzięki drzewom przydrożnym liczne zagrożone wymarciem gatunki znajdują schronienie, np. objęta ochroną jako gatunek priorytetowy pachnica dębowa *Osmoderma eremita*. Dziuple i przestrzenie pod odstającą korą są kryjówką ssaków chronionych – nietoperzy.

Aleje przydrożne tworzą też ważne dla zachowania bioróżnorodności korytarze migracyjne, które łączą rozdzielone kompleksy leśne i umożliwiają migrację drobnych zwierząt i ptaków, zwłaszcza w krajobrazie zurbanizowanym i na terenach z intensywną gospodarką rolną.

Tworzące aleje pojedyncze drzewa przydrożne mają również istotne znaczenie ekologiczne jako „bezobsługowe wytwórnie tlenu” oraz filtry mikrocząsteczek pyłów, spalin etc. Są one w stanie filtrować do 70 proc. zanieczyszczeń, produkując tlen i chroniąc asfalt przed nadmiernym nagrzaniem, a tym samym przed uwalnianiem z niego szkodliwych związków do atmosfery.

Ponad stuletnie drzewa w Alei Lipowej, sadzone przez matkę Stanisława Wilhelma Lilpopa, założyciela Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej, wchodzi w wiek sędziwy, niemniej jednak jeszcze przez długie lata – co najmniej kolejne 100 lat - mogą funkcjonować zarówno w przestrzeni urbanistycznej jak i kulturowej i społecznej.

O wartości zabytkowej Alei stanowi nie tylko jej piękno, walory przyrodnicze czy krajobrazowe. Na wartość zabytkową w przypadku obiektu złożonego z drzew składa się również dobrostan morfologiczny i fizjologiczny, a ten z kolei zależy od dobrostanu nadziemnej części drzewa (odpowiedzialnego za procesy asymilacyjne i fotosyntetyczne) oraz dobrostanu środowiska glebowego, na który składa się zarówno system korzeniowy drzewa (odpowiedzialny za stabilne utrzymanie drzewa w podłożu oraz pobieranie składników odżywczych takich jak woda, sole mineralne i tlen) jak również złożony zespół organizmów, m.in. bakterii i grzybów mikoryzowych oraz jakość gleby.

Drzewo sędziwe żyje nie tylko w przestrzeni jako element rozmaitych krajobrazów, ale i w czasie, i to w skali zasadniczo odmiennej od tej, którą znają ludzie. Gdy drzewo osiąga etap sędziwości, staje się bytem coraz bardziej złożonym, nie tylko jako osobnik, lecz także jako kolonia swych potencjalnych następców, którzy przechodzą przez wcześniejsze etapy rozwoju. W miarę upływu czasu drzewo sędziwe wraz ze swym glebowym środowiskiem staje się gospodarzem coraz bardziej złożonego, bogatego ekosystemu.

Badania nad sędziwymi drzewami i uznanie ich znaczenia torują drogę lepszemu rozumieniu procesów naturalnych, dostarczając materiału, który można i należy wykorzystywać w podejmowaniu decyzji dotyczących opieki nad drzewami na wszystkich etapach życia. Taka wiedza jest szczególnie ważna w opracowywaniu strategii przedłużających życie i wzbogacających wartość ekologiczną drzew. W ciągu ostatnich lat tego typu podejście wywiera coraz większy wpływ zarówno na główny nurt teorii, jak i praktykę, czego wyrazem jest „arborystyka konserwatorska” (*conservation arboriculture*).

Niewiele jest arborystycznych prac poświęconych w pełni dojrzałym drzewom, nie mówiąc już o drzewach sędziwych. Badania ich podziemnych części są niezwykle rzadkie. Zaskakujący wzrost biologicznej i mikrobiologicznej złożoności drzewa, jaki występuje u drzew starszych niż dojrzałe, który dotyczy tak drzewa sędziwego, jak i gleby sędziwej, stanowi ogromne wyzwanie dla naszej aktualnej wiedzy. Jest także wyzwaniem dla projektowania badań praktycznych nad systemem drzewa, korzeni i gleby, rozumianego jako jedna całość – „superorganizm” – organizm złożony ze

wspólnie rozwijających się organizmów, analogiczny do raf koralowych i ekosystemu ludzkiego układu pokarmowego.

Z arborystyki konserwatorskiej wynika, że gospodarowanie drzewami-weteranami nie może już być dłużej ograniczane do ich części nadziemnej. Potrzebna jest szersza perspektywa, w której zarządzanie systemem korzeniowym i glebowym stanie się integralną częścią opieki nad drzewami sędziwymi i ich następcami. Wymaga to zrozumienia prawdopodobnego zasięgu – zarówno przestrzennego, jak i biologicznego – mikoryzofery i innych elementów glebowego ekosystemu drzewa. Kluczowe czynniki, które należy uwzględnić w tych rozważaniach, to również zmiany użytkowania gruntów i ich skutki dla zdrowia i sposobu funkcjonowania środowiska korzeniowego.

Aleja Lipowa w Mieście-Ogrodzie Podkowa Leśna spełniając jednocześnie wszystkie kryteria zabytku, jako obiekt historyczny, jako przykład realizacji śmiałych nowatorskich idei, jako przedsięwzięcie związane z działalnością człowieka zagospodarowującego przestrzeń wokół siebie, z poczucia potrzeby piękna, pożytku, bezpieczeństwa, ładu, dobra i interesu społecznego, z poczucia odpowiedzialności obywatelskiej wobec współmieszkańców, stanowiący integralną komponentę historycznych założeń urbanistycznych miasta-ogrodu, będącego obiektem pomnikowej ochrony przyrodniczej, będącego obiektem o wysokich wartościach artystycznych i naukowych, obejmujących zakres dziedzin szeroko pojętych nauk przyrodniczych, historycznych i humanistycznych – stanowi bezcenne dziedzictwo kulturowe o randze światowej. Powinna być objęta opieką i nadzorem konserwatorskim w formie wpisu do rejestru zabytków, aby jak najdłużej mogła służyć obecnym i przyszłym pokoleniom mieszkańców oraz gości z bliższych i dalszych regionów świata, doceniających, szanujących i podziwiających dokonania przodków, czerpiących z jej uroków i dobrodziejstw.

Oprac. dr Małgorzata Stępka

Stowarzyszenie Dziedzictwa Kulturowego i Krajobrazowego *Dendropolis*

Na podstawie:

1. Rocznik podkowieński nr 1, 1986, wyd. przez Parafialny Komitet Pomocy Bliźniemu
2. Rocznik podkowieński nr 2/3, 1989, wyd. przez Parafialny Komitet Pomocy Bliźniemu
3. Jarosław Iwaszkiewicz „Książka moich wspomnień”, Warszawa, 1975
4. Jarosław Iwaszkiewicz, wpis do Kroniki Szkoły Powszechnej w Podkowie Leśnej, 20.02.1949
5. Anna Żukowska – Maziarska, Podkowa Leśna. Przewodnik, 2008, wyd. przez Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna
6. Podkowa Leśna i Stawisko. Szkice dziejów, 2000, wyd. przez Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna
7. Drzewa w cyklu życia. Europejscy praktycy na rzecz arborystyki. Dirk Dujesiefken, Neville Fay Jan-Willem de Groot, Nigel de Berker, Redakcja: Kamil Witkoś-Gnach, Piotr Tyszkochmielowiec, <http://aleje.org.pl/pl/>

Statut Stowarzyszenia „Genius loci”

ROZDZIAŁ I Postanowienia ogólne

§ 1

Stowarzyszenie „Genius loci” zwane dalej Stowarzyszeniem jest organizacją społeczną działającą w interesie publicznym i posiadającą osobowość prawną.

§ 2

1. Siedzibą władz Stowarzyszenia jest Warszawa.
2. Terenem działania jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Dla właściwego realizowania statutowych celów Stowarzyszenie może prowadzić działalność poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3

1. Stowarzyszenie ma prawo używać wyróżniającego je znaku graficznego.
2. Stowarzyszenie może używać odznak i pieczęci według wzorów zatwierdzonych przez Zarząd.

§ 4

1. Stowarzyszenie może być członkiem organizacji krajowych i międzynarodowych.
2. O przystąpieniu do organizacji, o których mowa w ust. 1, bądź o wystąpieniu z nich decyduje Walne Zebranie Członków zwykłą większością głosów.

ROZDZIAŁ II Cele i sposoby działania

§ 5

Celem powołanego Stowarzyszenia jest:

1. Popularyzowanie pojęcia genius loci oraz jego znaczenia dla rozwoju społeczności lokalnych.
2. Promowanie i upowszechnianie nowoczesnych metod ochrony, opieki, zarządzania i rozwoju miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w duchu poszanowania genius loci każdego z nich.
3. Organizowanie forum współpracy, rozwoju wiedzy i upowszechniania doświadczeń w ochronie, opiece, zarządzaniu i rozwoju miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla członków Stowarzyszenia oraz innych osób fizycznych i prawnych.
4. Pełnienie roli rzecznika wartości przestrzeni publicznej.
5. Działalność pożytku publicznego w zakresie zadań z dziedziny krajoznawstwa, kultury, sztuki, edukacji, ochrony dóbr kultury i tradycji oraz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego na rzecz wsparcia ww. podmiotów.

§ 6

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. Udzielanie pomocy członkom Stowarzyszenia oraz innym osobom fizycznym i prawnym chcącym opierać się w swej działalności na idei genius loci miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
2. Promowanie, ułatwianie i prowadzenie dialogu dla społecznego wsparcia idei genius loci.
3. Udzielanie pomocy oraz prowadzenie poradnictwa w sprawach związanych z opracowaniem, promocją oraz wdrażaniem programów i projektów dotyczących celów Stowarzyszenia oraz w sprawach związanych z pozyskiwaniem krajowych i zagranicznych środków finansowych na wdrażanie programów i projektów służących promocji, ochronie i uwypuklaniu genius loci.
4. Proponowanie rozwiązań w duchu celów statutowych w ramach procesu tworzenia prawa lokalnego i prawa powszechnie obowiązującego.
5. Popieranie, organizowanie i rozwijanie działalności edukacyjnej i szkoleniowej.
6. Prezentację i promocję przykładów dobrej praktyki w zakresie celów statutowych.
7. Podejmowanie działań na rzecz odnowienia tradycyjnych rzemiosł, zawodów i form gospodarowania.
8. Promowanie sztuki i innych działań kulturotwórczych (w tym koncertów i wystaw) oraz ich podejmowanie w celu kształtowania identyfikacji kulturowej miejsca lub tożsamości danej społeczności.
9. Działalność wydawnicza oraz rozpowszechnianie czasopism, folderów, biuletynów i innych wydawnictw, w tym materiałów audio, video i multimedialnych.

ROZDZIAŁ III

Członkowie, ich prawa i obowiązki

§ 7

1. Członkami Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne i prawne.
2. Członkami Stowarzyszenia mogą być również oudzoziemcy nie mający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 8

Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na:

1. członków zwyczajnych,
2. członków wspierających,
3. członków honorowych.

§ 9

1. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych i nie pozbawiona praw publicznych, akceptująca statutowe cele Stowarzyszenia.
2. Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna zainteresowana działalnością Stowarzyszenia, która zadeklarowała na jego rzecz pomoc finansową lub rzeczową. Osoba prawna działa w Stowarzyszeniu przez swojego przedstawiciela.
3. Członkiem honorowym może być osoba fizyczna, która w sposób wybitny przyczyniła się do realizacji celów Stowarzyszenia.
4. Członków zwyczajnych i wspierających przyjmuje w drodze uchwały Zarząd na podstawie pisemnej deklaracji zawierającej opis działalności kandydata wraz z rekomendacją dwóch członków Stowarzyszenia oraz po dokonaniu oceny spodziewanego pożytku płynącego z jego uczestnictwa w pracach Stowarzyszenia.

L

5. Nadanie tytułu członka honorowego następuje przez Walne Zebranie Członków, na wniosek Zarządu.
6. Cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i nie mający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, mogą wstępować do Stowarzyszenia na warunkach określonych w pkt. 1-5 niniejszego paragrafu.

§ 10

1. Członek zwyczajny ma prawo do:
 - 1.1. czynnego i biernego prawa wyborczego do władz Stowarzyszenia,
 - 1.2. uczestniczenia w zebraniach, odczytach, konferencjach, sympozjach itp. organizowanych przez władze Stowarzyszenia,
 - 1.3. zgłaszania opinii, wniosków i postulatów pod adresem władz Stowarzyszenia,
 - 1.4. korzystania z urządzeń, świadczeń i pomocy Stowarzyszenia,
 - 1.5. noszenia odznaki organizacyjnej,
 - 1.6. zaskarżania uchwały Zarządu Stowarzyszenia o skreśleniu z listy członków, lub o wykluczeniu ze Stowarzyszenia, do Walnego Zebrania Członków.
2. Członek zwyczajny zobowiązany jest do
 - 2.1. aktywnego uczestniczenia w pracach Stowarzyszenia i realizacji jego celów,
 - 2.2. przestrzegania Statutu, regulaminów i uchwał władz Stowarzyszenia, regularnego opłacania składek i innych świadczeń obowiązujących w Stowarzyszeniu.

§ 11

1. Członek wspierający i honorowy, z wyjątkiem czynnego i biernego prawa wyborczego, posiada prawa określone w § 10 ust.1.
2. Członek wspierający i honorowy ma prawo brać udział – z głosem doradczym - w statutowych władzach Stowarzyszenia.
3. Członek wspierający jest obowiązany do regularnego wywiązywania się z deklarowanych świadczeń oraz przestrzegania Statutu, regulaminów i uchwał władz Stowarzyszenia.
4. Członkowie honorowi zwolnieni są z opłacania składek członkowskich.

§ 12

Członkostwo w Stowarzyszeniu ustaje na skutek:

1. Dobrowolnej rezygnacji z przynależności do Stowarzyszenia, zgłoszonej na piśmie Zarządowi, po uprzednim uregulowaniu składek członkowskich i innych zobowiązań.
2. Śmierci członka lub utraty osobowości prawnej.
3. Skreślenia z listy członków z powodu zalegania z opłatami składek członkowskich lub innych zobowiązań, przez okres przekraczający 2 lata.
4. Wykluczenia ze Stowarzyszenia na skutek uchwały Zarządu, w przypadku stwierdzenia rażącego naruszenia zasad statutowych, nieprzestrzegania postanowień, uchwał i regulaminów.
5. Pozbawienia członkostwa honorowego, w wyniku uchwały członków Walnego Zebrania Członków.

ROZDZIAŁ IV Struktura organizacyjna

§ 13

1. Naczelnymi Władzami Stowarzyszenia są:
 1. Walne Zebranie Członków,

2. Zarząd,
3. Komisja Rewizyjna,
4. Rada Programowa jako organ fakultatywny.

2. Walne Zebranie Członków może powoływać Komisje dla spraw określonych w uchwale o powołaniu Komisji.

§ 14

1. Kadencja wszystkich władz Stowarzyszenia trwa 4 lata, a ich wybór odbywa się w głosowaniu jawnym lub tajnym zwykłą większością głosów. Wybór władz następuje spośród nieograniczonej liczby kandydatów.
2. Członkami Zarządu i Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia mogą być wyłącznie członkowie Stowarzyszenia. Członkami Rady Programowej mogą być członkowie Stowarzyszenia oraz osoby prywatne podzielające cele statutowe Stowarzyszenia.
3. Uchwały i regulaminy władz Stowarzyszenia, jeżeli Statut nie stanowi inaczej, podejmowane są w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, przy obecności, co najmniej połowy ogólnej liczby uprawnionych członków (*quorum*). Zgromadzeni mogą uchwalić głosowanie tajne.

§ 15

W przypadku ustąpienia, wykluczenia lub śmierci członka władz Stowarzyszenia w trakcie kadencji, skład osobowy tych władz jest uzupełniany spośród nie wybranych kandydatów, wg kolejności uzyskanych głosów i zatwierdzany podczas najbliższego Walnego Zebrania Członków.

Walne Zebranie Członków

§ 16

1. Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia.
2. Walne Zebranie Członków odbywa się co najmniej 1 raz w roku.
3. W Walnym Zebraniu Członków biorą udział: z głosem stanowiącym - członkowie zwyczajni, z głosem doradczym - członkowie wspierający, honorowi i zaproszeni goście

§ 17

1. Walne Zebranie Członków może być zwyczajne lub Nadzwyczajne.
2. Uchwały Walnego Zebrania Członków zapadają zwykłą większością głosów, przy obecności, co najmniej połowy ogólnej liczby uprawnionych członków.
3. W przypadku braku *quorum*, w drugim terminie, uchwały Walnego Zebrania Członków podejmowane są zwykłą większością głosów, bez wymogu obecności co najmniej połowy ogólnej liczby uprawnionych.
4. Walne Zebranie Członków obraduje wg regulaminu obrad, który zostanie uchwalony na pierwszym Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia.

§18

Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy w szczególności:

1. określenie głównych kierunków działania i celów Stowarzyszenia,
2. uchwalanie Statutu i jego zmian, przeniesienia siedziby Stowarzyszenia,

3. uchwalenie regulaminu obrad Walnego Zebrania Członków,
4. uchwalenie budżetu oraz ustalenie wysokości składek członkowskich, zatwierdzanie uchwał Zarządu w sprawie nabywania, zbywania i obciążania majątku nieruchomości Stowarzyszenia,
5. wybór i odwoływanie członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Programowej,
6. rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań władz Stowarzyszenia,
7. rozpatrywanie wniosków i postulatów zgłoszonych przez członków Stowarzyszenia lub jego władze,
8. rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu w sprawach członkowskich, dotyczących skreśleń z listy członków Stowarzyszenia, określonych w §12 ust. 3 i 4,
9. podejmowanie uchwał o przynależności do innych organizacji,
10. nadawanie i pozbawianie godności członka honorowego,
11. podejmowanie uchwał o powoływaniu komisji do załatwienia określonych spraw
12. podejmowanie uchwał w innych sprawach wniesionych pod obrady,
13. podjęcie uchwały o rozwiązaniu Stowarzyszenia i przeznaczeniu jego majątku.

Zarząd

§ 19

1. Zarząd kieruje całokształtem działalności Stowarzyszenia, zgodnie z uchwałami Walnego Zebrania Członków, reprezentuje je na zewnątrz i ponosi odpowiedzialność przed Walnym Zebraniem Członków.
2. Zarząd składa się z 5 członków, w tym z: Prezesa, zastępcy Prezesa, Sekretarza i Skarbnika.
3. Oświadczenia woli w imieniu Zarządu składa Prezes Zarządu.
4. Zasady działania Zarządu określa regulamin uchwalany przez Zarząd.
5. Zarząd do prowadzenia spraw Stowarzyszenia może tworzyć Biuro i zatrudniać pracowników w oparciu o regulamin Biura Zarządu uchwalony przez Zarząd. Biurem kieruje Dyrektor Biura, powoływany przez Zarząd.
6. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku.

§ 20

Zarząd jest obowiązany zarządzać majątkiem i sprawami Stowarzyszenia oraz spełniać swoje obowiązki ze starannością wymaganą w obrocie gospodarczym – finansowym, przy ścisłym przestrzeganiu przepisów prawa, postanowień Statutu, regulaminów i uchwał podjętych przez Walne Zebranie Członków.

§ 21

Zarząd Stowarzyszenia może udzielić wybranej osobie pełnomocnictwa ogólnego na czas określony, obejmującego umocowanie do zwykłego zarządu w imieniu Stowarzyszenia.

§ 22

Do zakresu działania Zarządu należy:

1. reprezentowanie Stowarzyszenia,
2. realizacja celów Stowarzyszenia oraz wykonywanie uchwał Walnego Zebrania Członków,
3. określanie szczegółowych kierunków działania,
4. ustalanie budżetu i preliminarzy,
5. ustalanie świadczeń członkowskich oraz ulg i zwolnień od składek lub świadczeń,

6. sprawowanie zarządu majątkiem Stowarzyszenia,
7. uchwalanie regulaminów przewidzianych w statucie,
8. powoływanie komisji, zespołów oraz określanie ich zadań,
9. zwoływanie Walnego Zebrania Członków,
10. prowadzenie dokumentacji członkowskiej,
11. podejmowanie uchwał w sprawach członkowskich dotyczących przyjęć i skreśleń z listy członków na wniosek osoby zainteresowanej,
12. wnioskowanie o nadanie lub pozbawienie godności członka honorowego Stowarzyszenia,
13. składanie sprawozdania ze swej działalności na Walnym Zebraniu Członków,
14. podejmowanie uchwał w sprawie zbycia majątku ruchomego i nieruchomego,
15. występowanie z inicjatywą uchwałodawczą oraz opracowywanie projektów uchwał i regulaminów,

Komisja Rewizyjna

§ 23

1. Komisja Rewizyjna jest władzą Stowarzyszenia powołaną do sprawowania kontroli nad jego działalnością.
2. Komisja Rewizyjna składa się z 3 członków: Przewodniczącego, jego Zastępcy oraz Sekretarza.
3. Ukonstytuowanie Komisji następuje na jej pierwszym zebraniu.

§ 24

Do zakresu działania Komisji Rewizyjnej należy:

1. kontrolowanie działalności Stowarzyszenia,
2. występowanie do Zarządu z wnioskami wynikającymi z przeprowadzonych kontroli,
3. prawo żądania zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków w razie stwierdzenia nie wywiązywania się przez Zarząd z jego statutowych obowiązków, a także prawo żądania zwołania posiedzenia Zarządu,
4. zwołanie Walnego Zebrania Członków, w razie nie zwołania go przez Zarząd, w terminie lub trybie ustalonym Statutem,
5. składanie na Walnym Zebraniu Członków wniosków o udzielenie (lub odmowę udzielenia) absolutorium Zarządowi Stowarzyszenia,
6. składanie sprawozdań ze swej działalności na Walnym Zebraniu Członków,
7. uchwalenie regulaminu stanowiącego podstawę porządkową jej działania.

§ 25

1. Członkowie Komisji Rewizyjnej mają prawo do obecności na posiedzeniach Zarządu.
2. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą pełnić innych funkcji we władzach Stowarzyszenia.
3. Członkami Komisji Rewizyjnej nie mogą być osoby: - pozostające z członkami Zarządu w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia, - obciążone prawomocnymi wyrokami za przestępstwa z winy umyślnej.

§ 26

W przypadkach określonych w § 24 Walne Zebranie Członków winno być zwołane w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty zgłoszenia żądania, a posiedzenie Zarządu nie później niż w terminie 14 dni od daty zgłoszenia żądania.

Rada Programowa Stowarzyszenia

§ 27

1. Walne Zebranie Członków może powołać Radę Programową - organ konsultacyjno-doradczy w sprawach dotyczących realizacji celów statutowych Stowarzyszenia.
2. Sposób powoływania Rady, jej skład oraz szczegółowe kompetencje określi regulamin jej działania uchwalony przez Walne Zebranie Członków.

ROZDZIAŁ V

Majątek i fundusze

§ 28

1. Majątek Stowarzyszenia stanowią nieruchomości, ruchomości i fundusze.
2. Majątek ten może być przeznaczony wyłącznie do realizacji celów statutowych Stowarzyszenia.
3. Majątek Stowarzyszenia nie może być:
 - a) wykorzystywany do udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań w stosunku do członków Stowarzyszenia, członków jego organów lub pracowników oraz osób, z którymi pracownicy pozostają w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”,
 - b) przekazywany na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
 - c) wykorzystywany na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, jeżeli to wykorzystanie nie wynika bezpośrednio ze statutowego celu Stowarzyszenia.
4. Stowarzyszenie nie może dokonywać zakupu na szczególnych zasadach towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osoby bliskie.

§ 29

1. Źródłami powstania majątku Stowarzyszenia są:
 - opłaty wpisowe i składki członkowskie,
 - dochody z nieruchomości i ruchomości stanowiących własność lub będących w użytkowaniu Stowarzyszenia,
 - dotacje,
 - darowizny, zapisy i spadki,
2. Składki członkowskie powinny być wpłacane do końca I kwartału każdego roku. Nowo przyjęci członkowie wpłacają składki, wg zasad określonych przez Zarząd, w ciągu 3 miesięcy od otrzymania powiadomienia o przyjęciu do Stowarzyszenia.
3. Stowarzyszenie prowadzi gospodarkę finansową oraz rachunkowość, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
4. Stowarzyszenie może tworzyć spółki i fundacje oraz przystępować do już istniejących spółek.

ROZDZIAŁ VI
Zmiana Statutu i rozwiązanie Stowarzyszenia

§ 30

1. Uchwalenie Statutu lub jego zmiana oraz podjęcie uchwały o rozwiązaniu Stowarzyszenia przez Walne Zebranie Członków wymaga kwalifikowanej większości głosów – 2/3, przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania. W przypadku braku *quorum*, w drugim terminie, uchwały Walnego Zebrania Członków w sprawach, o których mowa podejmowane są kwalifikowaną większością głosów 2/3 bez wymogu obecności co najmniej połowy ogólnej liczby uprawnionych.
2. Uchwalenie Statutu lub jego zmiana oraz rozwiązanie Stowarzyszenia mogą być przedmiotem obrad Walnego Zebrania Członków wyłącznie wtedy, gdy sprawy te zostały umieszczone w porządku obrad Walnego Zebrania Członków i do zawiadomienia o terminie Walnego Zebrania Członków załączono projekty stosownych uchwał.
3. Podejmując uchwałę o rozwiązaniu Stowarzyszenia Walne Zebranie Członków określa sposób przeprowadzenia likwidacji oraz przeznaczenia majątku Stowarzyszenia.

ROZDZIAŁ VII
Przepisy końcowe

§ 31

W sprawach nie uregulowanych w statucie, mają odpowiednie zastosowanie przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104 z późniejszymi zmianami).

§ 32

Statut oraz jego zmiany wchodzi w życie po jego uchwaleniu przez Walne Zebranie Członków.

Statut zmieniony uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia w dniu 14 kwietnia 2011 r.

Prezes Zarządu Stowarzyszenia *Genius loci*
Paweł Jaskanis